

AXBOROT TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING ZAMONAVIY TA'LIMDAGI AHAMIYATI

Suvankulov Baxtiyor

Jizzax Davlat Pedagogika universiteti dotsenti

This article touches upon the issues of creating interactive electronic training courses (EUC) based on information technology tools and the methodology of their application. The main purpose of using interactive e-learning courses is to improve the quality of education for students and students.

Keywords: *interactive, electronic textbooks, multimedia, information technology.*

Zamonaviy ta'limni joriy etish bugungi kun davr talablaridan biridir. Ta'lim sohasida olib borilayotgan islohotlarning tub mohiyati ta'lim mazmuni va shaklini takomillashtirishga qaratilgan. Fan-texnika taraqqiyoti, jamiyatimizning demokratlashuvi, axborot miqyosining oshib borishi kabi omillar o'quvchining shaxsiy xususiyatlariga, jumladan idrok eta olish, tasavvur va fikrlash, aqliy qobiliyatlarining rivojlanishiga olib keldi. Zamonaviy ta'lim oldida turgan eng muhim vazifa o'quvchi shaxsining ilm olishga bo'lgan ehtiyojini qondirishga qaratilgan. Bugungi kun yoshlarini har tomonlama yetuk, mukammal, komil inson qilib tarbiyalash biz o'qituvchilarning muhim vazifalarimizdan biridir. O'zbekiston Respublikasi birinchi Prezidenti "Tarixiy xotirasiz – kelajak yo'q" asarida komil inson tushunchasiga aniq ta'rif berdilar. "Komil inson deganda biz, eng avvalo, ongi yuksak, mustaqil fikrlay oladigan, o'z xulq– atvori bilan o'zgalarga ibrat bo'la oladigan, bilimli, ma'rifatli kishilarni tushunamiz". Ta'lim tizimi va maktab oldiga komil insonni tarbiyalab voyaga yetkazish maqsad qilib qo'yildi.

Har bir shaxs o'zicha tarbiyachi va tarbiyalanuvchi hisoblanadi. Odamzod bor ekan, tarbiya haqida har kuni nimadir yangi fikr aytishga, uning uslub va qoidalarini o'zgartirishga ehtiyoj tug'ilaveradi. Biz o'quvchilarning jamiyatga moslashuvi jarayonida ularni o'zimizga mos ravishda o'stirishga harakat qilamiz. Xuddi o'zimizdek fikrlashga, bizdek harakat qilishga undaymiz. Buning uchun iloji boricha bilganlarimizning hammasini o'rgatishga intilamiz. Vaholanki, biz uni ko'p bilishga emas, ko'p bilish yo'llarini o'rganishga o'rgatishimiz kerak. Bu o'rinda qadimiy yunonlarda bo'lgan bir aqidani keltirsak. Ya'ni, ta'lim oladigan bolaga qanchalik ko'p bilim solsang shuncha to'ladigan xum deb emas, go'yoki sham deb qarab, uni yoqib qo'yish kerak. Shunda u o'ziga o'zi ziyo berib ilm izlaydi, o'zi uchun o'zi harakat qiladi.

Har bir ta'lim olayotgan o'quvchining dunyoqarashi shakllanishida, rivojlanishida o'qituvchining o'rni, ahamiyati, dars berish shakllari juda katta rol o'ynaydi.

Bugungi kunda ta'lim tizimining eng asosiy talablaridan biri bu darslarni zamonaviy usullarda o'tish va ta'limni takomillashtirishda zamonaviy pedagogik

texnologiyalardan unumli foydalanishdir. O`quvchilarning har bir darsga qiziqishini, faolligini oshirishda, interfaol o`qitish usullari ijobiy samara bermoqda. Hozirgi kun maktab ta`limiga qo`yilayotgan muhim talab ta`lim mazmuniga zamonaviy axborot texnologiyalarni keng qamrovda joriy etishdir. Mazkur talab dars jarayonida muammoli vaziyatlar yaratib, o`quvchilar faolligini oshirish, mustaqil va ijodiy fikrlash ko`nikmalarini shakllantirish, o`z nuqtai nazarini asoslay olish, ularni nutqiy faoiyatiga tayyorlash, ta`lim samaradorligini oshirish kabi bir qator vazifalarni amalga oshirishga xizmat qiladi. Ilg`or tajribalarni o`rganish ijobiy samara beradi, o`quvchi faolligi va qiziqishini, o`qituvchi mahoratini oshiradi. Dars jarayonida o`quvchilarga faqatgina DTS talabi bo`yicha bilim va ko`nikmalarini berish bilan cheklanib qolmasdan, ushbu bilim va ko`nikma asosida o`quvchilarni hayotga, tabiatdagi har bir ijtimoiy voqealarga to`g`ri munosabatini rivojlantirishni, ya`ni ta`lim bilan birga tarbiyani ham qo`shib olib borishni asosiy maqsad qilib, uni amalga oshirish muhim vazifalardan biridir.

Zamonaviy darsga qo`yiladigan talab, asosan, jamiyatimizning ehtiyojlaridan kelib chiqadi. Zamonaviy darslar an`anaviy darslardan farq qilgan holda o`quvchilarning mustaqil fikrlash, tahlil qilish, xulosalar chiqarish, o`z fikrini bayon qilish, uni asoslagan holda himoya qila bilish, sog`lom muloqot, munozara, bahs olib borish ko`nikmalarini shakllantirib, rivojlantirib boradi. Zamonaviy texnologiyalarni olib borishda ma`lumki, asosan interfaol usullar qo`llanilmoqda. Bu usullar – har bir o`qituvchi tomonidan mavjud vositalar va o`z imkoniyatlari darajasida amalga oshiriladi. Bunda har bir o`quvchi o`z motivlari va intellektual darajasiga muvofiq ravishda turli darajada o`zlashtiradi. Ta`limda informatsion hamda pedagogik texnologiyalarni qo`llashda o`quvchi eshitish, ko`rish, ko`rganlari asosida mustaqil fikrlash imkoniyatiga ega bo`ladi. Ta`limning samarali natijalar berishi, eng avvalo, o`qituvchi va o`quvchilarning o`zaro munosabatiga, qo`llaniladigan ta`lim usullari texnologiyalarga bog`liqligini har bir o`qituvchi yaxshi biladi. Shuning uchun ta`lim jarayonida o`qituvchi va o`quvchi hamkorligida faoliyat ko`rsatish, o`zaro tushunish, ijobiy munosabatlarga asoslangan muloqotli, ijodiy ishlashni yo`lga qo`yishga erishishga intilish kerak. Bugun o`quvchini mustaqil fikrlash qobiliyatini oshirishda noan`anaviy, qulay va o`ylashga majbur qiladigan axborot texnologiyalardan foydalanish pedagog xodimlar oldida turgan muhim vazifalardan biridir. Tarix fanini o`qitishda zamonaviy texnologiyalaridan foydalanish o`quv samaradorligining keskin o`sishiga ko`maklashadi. Masalan:kinoli dars, teatrlil dars, chizma darsi, kompyuterlashtirilgan darslar va hokazo. Bundan tashqari “Zakovat”, “Intellektual ring”, “Zinama-zina” teleo`yinlardan foydalanib darslarda muntazam qo`llanilsa o`quvchi tafakkurini charxlab, dunyoqarashi rivojlantirib mustaqil fikrlashga undaydi.

O`qituvchi har bir darsni tashkil etishda axborot texnologiyalaridan foydalanishi zarur. Chunki bu texnologiyalar darsning samaradorligini oshishiga yordam beradi. Bunda o`quvchilar darsni tez o`zlashtiradilar, bir – birini fikrini hurmat qilishni o`rganadilar, o`zaro hamkorlikda ishlaydilar, orqada qolgan o`quvchini o`zlariga

tortishga harakat qiladilar. Bugungi zamon yoshlari talabchan, televideniye, matbuot, kompyuter, internet orqali ko'p ma'lumotlarga ega bo'lishni xoxlashadi. Buning uchun o'qituvchi darslarda har xil internet resurslaridan foydalanib, har bir darsni noan'anaviy usulda o'tishi lozim.

Xulosa qilib shuni ta'kidlash lozimki, bugungi tezkor davrda yoshlarda mustaqil fikrlash qobiliyatini oshirish, ularni o'z ustida ko'proq ishlashga jalb etish, ta'lim berish jarayonida axborot kommunikasion texnologiyalardan ko'proq unumli foydalanish juda muhimdir.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Тайлақов Н.И. Узлуксиз таълим тизими учун информатикадан ўқув адабиётлари янги авлодини яратишнинг илмий педагогик асослари. Монография. –Т.: «Ўзбекистон миллий энциклопедияси» Давлат нашриёти, 2005. – 160 б.

2. Тайлақов Н.И. Электрон дарслик яратишга қўйиладиган талаблар □□Халқ таълими. –2005. –№2. –Б.17–20.

3. Усмонов М. Проблемы создания интерактивных электронных учебных курсов на основе мультимедийных технологий. Педагогический науки №6 (51) 2011 ИССН 1728-8894 Россия. “Спутник”. 2011. 138-140 с.

4. Усмонов М. Узлуксиз таълим тизимида интерактив электрон ўқув курслар яратиш ва ундан фойдаланиш методикаси. Узлуксиз таълим илмий-услубий журнал. 4-сон 2012 йил. Тошкент. 2012. 40-45 бетлар. фойдаланилади. Шу мақсадда тайёрланадига электрон ўқув